

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Соціальна реабілітація

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	231 «Соціальна робота»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	4.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua

+38-066-923-16-16

+38-066-923-16-16
Viber, телеграм

аудиторія за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є освоєння сучасних положень, що стосуються питань соціального обслуговування інвалідів та інших соціально-незахищених категорій населення, формування знань і умінь в області соціальної реабілітації для відновлення порушених функцій загального стану людини до оптимального рівня соціального функціонування.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: основні принципи виконання програми реабілітації та етапи визначення реабілітаційної програми; особливості психічних проявів травматичного та посттравматичного стресів, його суб'єктивні та об'єктивні причини, фізіологічну основу, методи оцінки рівня стресових станів; особливості психічного розвитку та соціалізації інвалідів дитинства та осіб з вродженими вадами розвитку; значення ранньої психологічної реабілітації та психологічного супроводу; значення сім'ї та соціального оточення в процесі реабілітації.

Вміння: здійснювати поетапну реабілітацію соматичних, психічних хворих та інвалідів; попереджати формування психічного дефекту, явищ «госпіталізації», ліквідування або зменшення цих явищ; пристосовувати хворих до життя та трудової діяльності, формувати їх позитивне відношення до подолання життєвих труднощів; проводити виховну роботу з родинами інвалідів з метою формування

правильного відношення оточуючих до психологічних та фізіологічних потреб хворою людиною; застосовувати в своїй роботі існуючі моделі реабілітації алкоголізму, тютюну та наркотичних залежностей; організовувати реабілітаційну роботу з різними категоріями клієнтів.

Передумови до початку вивчення: Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Система соціального захисту в Україні», «Соціальна робота з різними групами клієнтів».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни ознайомлення студентів із базовими концептами, принципами та практичними основами соціальної реабілітації, формування готовності до використання знань про соціальну адаптацію, реабілітацію, інтеграцію осіб із постійними чи тимчасовими обмеженими можливостями здоров'я у практичній соціальній роботі, набуття наукових знань про основи відновлення соціального, психологічного та фізичного здоров'я, функціональних можливостей, життєдіяльності осіб із різними фізичними станами та фізичними можливостями. Вміння використовувати методи та засоби реабілітації в повсякденній соціальній роботі сприяє більш повному функціональному відновленню осіб, які знаходяться у важких життєвих ситуаціях.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5.Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 9.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК1.Здатність і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її параметрів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК 3.Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК 6.Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК 9.Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 10.Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН1.Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН2.Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН4.Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН5.Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН11.Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН15.Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Сутність соціальної реабілітації та реадптації. Існуючі компоненти в соціальній реабілітації.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Історичні поняття соціальної реабілітації. Сутність соціальної реабілітації та реадптації. Цілі і завдання дисципліни. Принципи та структура соціальної реабілітації та реадптації. Соціально-медичний компонент реабілітації. Психологічний компонент реабілітації. Соціально –педагогічний компонент реабілітації. Соціально-побутової компонент реабілітації. Професійний компонент реабілітації. Соціо-культурний компонент реабілітації.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
2.	Технологія і методи соціальної реабілітації. Інвалідність як суспільна проблема.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Соціальна діагностика. Соціальна терапія. Соціальна профілактика. Психосоціальні методи. Еволюція суспільних поглядів на інвалідність. Конвенція ООН про права інвалідів – нові підходи до проблем інвалідності. Визначення «інвалідності». Визначення «інвалідності» та «осіб з інвалідністю» в законодавстві різних країн. Міжнародна класифікація функціонування, інвалідності та здоров'я (МКФ). Існуючі стереотипи щодо осіб з інвалідністю.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
3.	Соціальні та психологічні проблеми осіб з обмеженими можливостями. Соціальна реабілітація осіб з обмеженими можливостями.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Принципи реабілітації інвалідів. Індивідуальна програма реабілітації інвалідів. Етапи реабілітаційного процесу.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
4.	Соціальна реабілітація осіб старших віку в стаціонарних установах соціального обслуговування.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Соціальна реабілітація громадян старших вікових груп в будинках-інтернатах. Характеристика осіб старших вікових груп, що знаходяться в будинках-інтернатах. Характеристика середовища, умов проживання в будинках-інтернатах.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
5.	Соціальна реабілітація інвалідів з порушеннями слуху та зору.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Сутність соціально-середовищної реабілітації інвалідів з порушенням слуху. Види порушень слуху. Технічних засобів, що використовуються в цілях соціально-побутової та соціально-середовищної реабілітації. Роль органів зору в життєдіяльності людини. Здатність до орієнтації як найбільш значимий вид обмеження життєдіяльності інвалідів з порушенням зору. Система орієнтирів, забезпечує соціально - побутову та соціальну - середовище реабілітації.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
6.	Основні засоби і методи реабілітації.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Руховий режим. Лікувальна фізична культура (кінезітерапія). Фізіотерапія. Масаж. Мануальна терапія. Кінезіотейпірованіє Психокорекція	Аналіз ситуацій. Практичні вправи.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Харчування. Апаратотерапія за допомогою технічних (ортопедичних) засобів реабілітації. Ерготерапія (трудотерапія).	Індивідуальні завдання. Опитування.
7.	Соціальна реабілітація з дітьми та молоддю з особливими потребами.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Основні завдання в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами. Соціально-психологічна реабілітація. Основні методи соціальної реабілітації молоді з особливими потребами.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
8.	Соціально-психологічна реабілітація дітей, які постраждали від жорстокого звернення. Система реабілітації жінок, постраждалих від насильства.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Види жорстокого поводження фізичне насильство. Психічне (емоційне) насильство, сексуальне насильство. Нехтування основними потребами дитини. Наслідки жорстокого поводження з дітьми. Психологічна реабілітація дітей, які постраждали від фізичного, психологічного, сексуального насильства, зневаги потребами дитини. Основи соціально-психологічної реабілітація жінок, які зазнали насильства в сім'ї. Загальні принципи реабілітаційної роботи. Особливість реабілітаційної роботи з жінками, які постраждали від сімейного насильства. Складання індивідуальної програми реабілітації. Методики і техніки програми індивідуальної психосоціальної реабілітації. Загальні вимоги. Психодіагностика. Допомога в подоланні гострої кризи (кризова інтервенція, індивідуальний дебрифінг).	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
9.	Технологія соціальної реабілітації підлітків з девіантною поведінкою. Соціальна реабілітація «дітей-вулиці».	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Основні принципи соціальної реабілітації підлітків з девіантною поведінкою. Етапи реабілітаційної роботи. Поняття «Діти вулиці». Робота з кризовими сім'ями як попередження появи «дітей-вулиці».	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
10.	Технологія соціальної реабілітації неповнолітніх, які повертаються з місць позбавлення волі. Соціальна реабілітація залежних і співзалежних.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Проблема молодіжної злочинності. Зміст роботи та напрямки діяльності фахівця в роботі з колишніми злочинцями. Етапи роботи з молоддю повернулася з місць позбавлення волі. Сутність алкогольної і наркотичної залежності. Сутність співзалежних. Соціальна реабілітація алкоголь і наркозалежних.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
11.	Загальна кількість аудиторних годин:	денне 20/0/20 заочне 2/0/2		

Рекомендована література

1. Методика та організація наукових досліджень: навчальний посібник для студентів / Укладачі: В.Й. Бочелюк, В.В. Нечипоренко, О.Л. Позднякова, Н.Є. Завацька, Ю.А. Завацький, І.Є. Жигаренко, В.Ю. Завацький. [3-ге вид., перероб. і доп.]. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 384 с.
2. Соціально-психологічні основи реінтеграції особистості в умовах трансформаційного соціуму: монографія / О.О. Блискун, Н.Є. Завацька, М.В. Тоба, Т.В. Комар, О.О. Лукашов / за наук. ред. О.О. Блискун, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 295 с. ISBN 978-617-7699-27-8
3. Соціально-психологічні засади самоорганізації особистості в період суспільних трансформацій: [монографія] / І.М. Гоян, Н.Є. Завацька, Т.В. Комар, В.Ю. Завацький, О.О. Лукашов / За наук. ред. І.М. Гояна, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 284 с. ISBN 978-617-7699-28-5
4. Соціально-психологічні основи становлення обдарованої особистості: монографія / Н.А. Добровольська, Н.Є. Завацька, Л.С. Пілецька / За наук. ред. Н.А. Добровольської, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 268 с. ISBN 978-617-7699-33-9
5. Психологічні основи соціальної мобільності особистості в період криз: монографія / Завацький Ю.А., Бурлакова І.А., Гейко Є.В., Заверуха О.Я., Завацька Н.Є. / За наук. ред. Ю.А. Завацького. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 300 с. ISBN 978-617-7699-30-8
6. Соціально-психологічні основи розвитку іншомовної діяльності особистості: монографія / С.В. Цимбал, Н.Є. Завацька, Є.В. Гейко, Н.А. Добровольська, Ю.А. Завацький / За наук. ред. С.В. Цимбал, Н.Є. Завацької. К.: ПВТП «LAT&K», 2023. 279 с. ISBN 978-617-7699-32-2
7. Особистісно-професійна адаптація фахівців соціономічного профілю в умовах сучасного соціуму: соціально-психологічний вимір : монографія / І.Є. Жигаренко. – К. : ПВТП «LAT&K», 2020. – 258 с.

Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний посібник з дисципліни «Соціальна реабілітація» / Укл. Г.М. Побокіна, 2021.
2. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисципліни «Соціальна реабілітація» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл. Н.Є. Завацька, 2023.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,71 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (14 практичних по 2 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті:

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;

- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.